

Karate flashback

Nijmegen, 12 juni 2008

Door: Theo Theloesen

Ik was op zaterdag 31 mei als scheidsrechter aanwezig in Apeldoorn op het KOI toernooi van Jaap Smaal en sprak er met aanwezige collega leraren en scheidsrechters over de Algemene Leden Vergadering van de KBN die de dag erna zou plaats vinden te Papendal. Slechts enkele collega's waren van plan de ALV te gaan bezoeken en hadden de moeite genomen de jaarstukken door te lezen. In het algemeen kreeg ik de indruk dat men het privé erg druk had en met het verwachte zonnige weer zeker geen behoefte had om naar de ALV te gaan.

In gesprek met voormalig bondscoach en collega Ries van Toorn vertelde deze mij dat hij nog aan het nadenken was over 'zal ik wel gaan' of 'zal ik niet gaan'. Collega Jaap Smaal vertelde dat hij niet de vergadering zou bezoeken want hij had Tommy Morris en zijn vrouw te gast en zij waren van plan om na de drukte rondom het KOI-toernooi gezellige dingen te gaan ondernemen. Collega Gerrie Hofs maakt in verband met ernstige ziekte van zijn vrouw moeilijke tijden mee en zijn hoofd is begrijpelijker wijze niet echt bezig met de ledenvergadering. Collega Rob Bos liet de jaarvergaderingen in het verleden altijd over aan zijn leraar Tom Wessels en was ook nu niet van plan de vergadering te gaan bezoeken. Collega Ivan Nikolov wist mij met zekerheid te melden dat zijn school Choku door Eddy Marques en hemzelf vertegenwoordigt zou worden.

Enfin, zondagochtend rond 11.00 uur belde ik Ries van Toorn op met de vraag of hij nog plannen had om naar Papendal te komen. De jaarvergadering stond gepland om 14.00 uur en ik stelde aan Ries van Toorn voor om wat eerder naar Papendal te komen zodat we onder het genot van een kopje koffie wat zouden kunnen praten. Ries stemde in met mijn voorstel. Op het bar-terras voegde zich al snel collega Wim van Muilwijk aan ons tafeltje. Het zonnetje zorgde voor een aangename temperatuur en we spraken nog even kort over het KOI-toernooi, de jaarcijfers, het dalende ledental en andere zaken.

Na in de gang op weg naar de vergaderzaal nog wat bekenden de hand te hebben geschud stapte ik als afgevaardigde van SE-FI (06-123) om 14.00 de zaal binnen.

Ik vind het vervelend om telkens weer tijdens momenten zoals de jaarvergaderingen de laatste jaren te moeten vaststellen dat het aantal KBN-leden dalende is. De jaarstukken vermelden een ledental van 9160 in het jaar 1993. In het jaar 2007 is dat ledental teruggelopen naar 7999. Van dat ledental hebben 2720 leden de leeftijd van 15 jaar en jonger. In 14 jaren tijd dus een vermindering van 1161 leden. Het staat mij nog helder voor de geest hoe de situatie was toen ik bij de KBN terecht ben gekomen. Ik realiseer mij goed dat de huidige generatie amper nog weet wie bijvoorbeeld Otti Roethof of Guusje van Mourik is en aangezien ik nog steeds van mening ben dat het goed is om kennis te hebben van de geschiedenis van het karate en in het bijzonder van de KBN, wil ik de nieuwe generatie KBN-leden en Taiko lezers graag trakteren op een terugblik van mij die rond het jaar 1980 begint. Ook voor de oudere generatie kan het geen kwaad lijkt mij om wat markante momenten nogmaals de revue te laten passeren.

.....

In vroeger dagen was ik kempobeoefenaar en sportschoolhouder die in 1978-80 was aangesloten bij de Shaolin Kempo Organisatie (S.K.O.). Veel vechtsportorganisaties, waaronder de S.K.O., dienden in die periode een aanvraag in voor lidmaatschap van

NSF*NOC. Een zogeheten Commissie van Wijze Mannen boog zich over al de aanvragen en gaf de toenmalige S.K.O. het advies zich aan te sluiten bij de in 1980 opgerichte Karate-do Bond Nederland.

Tijdens een tweetal formele bijeenkomsten vond informatie uitwisseling plaats tussen kempo schoolleiders enerzijds en de KBN bestuursleden John Bontje en Tom Wessels anderzijds.

De S.K.O. werd opgeheven en een Belangengroep Shaolin Kempo Nederland (B.S.K.N.) met als secretaris ondergetekende werd in het leven geroepen. Vanuit de B.S.K.N. met als voorman Harry de Spa werden maandelijks kadertrainingen georganiseerd om de overstap naar de KBN meer gestroomlijnd te doen plaats vinden. Liefst 23 scholen/verenigingen van de B.S.K.N. traden in 1981 met een voorlopig aansluitingsnummer toe tot de KBN. Met het KBN-bestuur was de afspraak gemaakt dat de voorlopige aansluitingsnummers in definitieve aansluitingsnummers konden worden omgezet indien de schoolleiders binnen een termijn van 5 jaren de rijkserkende opleiding Leraar Karate-do succesvol wisten af te ronden. Harry de Spa (student pedagogiek - Nijmegen), Evert van der Meulen (student fysiotherapie - Arnhem) en ondergetekende (vakleerkracht Wiskunde-Natuurkunde) voldeden aan de vooropleidingcriteria en bezaten een geldig EHBO-diploma en konden zodoende worden geplaatst op de eerste opleiding voor Rijksgediplomeerde Leraren Karate-do die op 3 Oktober 1981 in stichting De Heygraeff te Woudenberg van start ging.

Prominent KBN-lid Hans Harthoorn was in die dagen werkzaam bij stichting De Heygraeff en had faciliteiten op de zaterdagen kunnen regelen voor de lerarenopleiding van de KBN alwaar hijzelf door het KBN-bestuur tot cursusleider was aangesteld.

Het is nu ik dit schrijf zo ongeveer 27 jaren gelden dat ik met Harry de Spa op de vroege zaterdagochtend van 3 oktober in mijn groene Citroen bestel (Lelijke Eend) vanuit Nijmegen richting Woudenberg reed om de cursus leraar karate-do te gaan volgen. We troffen er 23 medecursisten alsmede enkele docenten. Zo waren er bijvoorbeeld als medecursist aanwezig Jaap Smaal, Iwan Nikolov, Johan van de Hoofdakker en Hub Alken. Bij wedstrijden of andere karate activiteiten komen we elkaar nog regelmatig tegen.

Docenten van de eerste opleiding waren: H.Harthoorn, F.Heckman, R.Haneveld, J.Kallenbach, W.v.d.Leur, T.Wessels, J.v.Hellemond en M.Oude Vrielink

De lerarenopleiding van de KBN prikkelde ons bijzonder in die zin dat we werden geconfronteerd met uitdagingen die van een totaal andere orde waren dan dat wij waren gewend in de kempo-groep van de S.K.O. Op zijn zachts gezegd kwam het erop neer dat in de kempogeleiden de meeste club-leiders goed waren geschoold in het trappen, stoten en slaan en niet al te lang in de schoolbanken hadden gezeten. Zoals ons al snel duidelijk werd lagen die verhoudingen bij de KBN anders.

Het geurtje van de zojuist geboende zaal, waar ik met de andere cursisten door Hans Harthoorn werd ingewijd in katawedstrijden en de jurering ervan, kan ik nu nog ruiken. Het kon zomaar gebeuren dat een vaste bewoner van De Heygraeff even per ongeluk kwam binnenkijken in een lokaal terwijl daar lessen werden gegeven aan KBN-cursisten. Hans Harthoorn vertelde ons dat wij ons daar maar niet te veel van aan moesten trekken en gewoon doen alsof er niets aan de hand was.

De lessen die Jan Kallenbach gaf in het vak budoleer wilde ik voor geen goud missen. Het waren voor ons als kempo stylisten turbulente tijden. We kwamen van de ene stroomversnelling in de andere. Van de cursus in het kumite scheidsgerecht door Ton van Heumen en Walter de Mooy in de dojo van Walter de Mooy naar de lessen organisatie en arbitrage van Tom Wessels.

In een rap tempo gebeurde er in 81, 82 en 1983 van alles en nog wat. Zo herinner ik mij de 4^e Algemene Leden Vergadering van de KBN die plaats vond in "Holiday-Inn" te Utrecht op 29 mei 1983. In tegenstelling tot de ledenvergaderingen van tegenwoordig was toen de vergaderzaal bomvol. Er moest bij wijze van spreken bijna worden

gevochten om een zitplaats te bemachtigen. Velen trokken zich het wel en wee van de Karate-do Bond Nederland aan. Aan belangstelling was er toen geen gebrek. Er was een soort chemie tussen het bestuur en de sportschoolhouders. Iedereen wist wie wie was. Men kende elkaars namen.

Als scheidsrechter kata was ik erbij toen Jaap Smaal bij de heren senioren en Guusje van Mourik bij de dames senioren in 1982 Nederlands kata kampioen werden. Ik was er als kumite scheidsrechter bij toen onder leiding van de scheidsrechters Ton van Heumen en Piet Vergunst de klassieker Otti Roethof versus John Reeberg in Arnhem plaatsvond. Ik heb John Reeberg tot vermaak van velen demonstratief zien vechten tegen bepaalde personen met één hand op zijn rug, en nog kon die ander niet scoren. Ik heb Guusje van Mourik vele malen zien schitteren op de tatami. Maar liefst 4 WK's op een rij (82, 84, 86 en 88) behaalde Guusje de wereldtitel in de categorie dames kumite. Ik dacht toen wel eens dat als Guusje van Mourik zou meedraaien bij het nationaal heren kumite zij beslist ook daar titels zou behalen. Guusje van Mourik is een fenomeen dat bij mijn weten nooit haar gelijke heeft gekend. Haar eeuwige tweede was Henny van der Ploeg. Slechts één keer, zo vertelde collega Jaap Smaal mij na het lezen van deze tekst, heeft Henny in haar carrière een partij van Guusje kunnen winnen.

Het Nederlands karate bruiste en stond dientengevolge midden in de samenleving. Het leek alsof iedereen er zin in had. Vanuit mijn studie Lichamelijke Opvoeding kende ik Rob Walraven die als kumitevechter goed presteerde en deelnam aan de WK in Taiwan in 1982. Rob Walraven kwam ook vaak bij mij op bezoek in de discotheek Blouch in Nijmegen alwaar ik als vaste DeeJay en supervisor in dienst was. Ik introduceerde Harry de Spa bij Blouch alwaar hij als portier kwam te werken. De KBN had een bondsblad geheten de Taiko, waarvan inmiddels 4 edities waren verschenen. Men was op zoek naar medewerkers en aangemoedigd door Harry de Spa en andere bekenden zoals Rob Walraven besloot ik die werkzaamheden erbij te gaan doen. Vanaf Taiko nr.5 (1982) tot en met Taiko nr.78 (2002) verschenen met regelmaat foto's en artikelen van mijn hand. Aangezien ik ook actief was als scheidsrechter kata en kumite gaf dat wel eens probleempjes. Een mens kan immers maar een ding tegelijk doen. Met kunst en vliegwerk en ondersteuning van de zijlijnen lukte het aardig. Dat er daarnaast ook nog leerlingen van mij op de mat stonden bij kata en kumite en dat ook daar de nodige aandacht naar uit ging maakte mijn activiteiten voor de KBN in die periode nog complexer.

De Wereldkampioenschappen in Oktober 1984 stonden eraan te komen. Het aantal leden van de KBN groeide gestaag. Ria Wessels had haar handen vol aan de administratie van het KBN-bonds-bureau dat in december 1984 van de Javastraat 7A te Den Haag verhuisde naar de Koninginnegracht 41 te Den Haag.

Van 1985 tot maart 1991 was ik lid van de rayon commissie Midden Nederland dat door de KBN rayon 06 werd genoemd. Het deelnemersveld was zo groot tijdens de nationale kampioenschappen dat het KBN-bestuur besloot dat men alleen kon deelnemen aan een NK indien men zich had gekwalificeerd door in een rayon een plaats bij de eerste 5 van een categorie te bemachtigen.

Op 8 juni 1985 vonden in mijn woonplaats in de Nijmeegse "Goffertal" de 'Europa Cup' kampioenschappen plaats, georganiseerd door de Europese Karate Unie (E.K.U.) en de K.B.N. Maar liefst 28 teams hadden die dag ingeschreven waaronder 7 Nederlandse maar ook 7 Franse ploegen. Leden van mijn school SE-FI waren actief betrokken in de organisatie en verzorgden voorafgaande aan de halve en hele finales ook een demonstratie.

Er staat mij nog als de dag van gisteren bij dat rayon Midden Nederland in Malden op 2 februari 1986 senioren kampioenschappen kumite organiseerde en dat er ruim 100 deelnemers waren waaronder Fred Royers die een eerste plaats behaalde in de categorie 70-75 kg, en Hans Rovers die een tweede plaats behaalde in de categorie + 80 kg.

Karate was booming. Het was afgeladen druk. De tribunes van sporthal Malden puilden uit. De lokale pers was aanwezig. Het rayon Midden Nederland haalde daar ruim 2000 gulden aan entreegelden binnen. Karate haalde in Nijmegen de krantenkoppen.

Er kwamen in de bond bewegingen op gang die het hadden over A en B divisies. Sporters met een A divisie status hoefden zich niet meer te kwalificeren voor deelname aan een NK. Het zou daardoor minder druk worden op rayon kampioenschappen en net zoals het geval bij andere sportbonden de professionalisering van de karatesport ten goede komen. Meer ruimte in de kweekvijver voor talent ontwikkeling, zo ging de geruchtenstroom in de wandelgangen van onze bond. Het aantal KBN-leden groeide stevig. Mijn sportschool SE-FI had ook niet te klagen over belangstelling. Ik was roomser dan de paus en gaf al mijn leden, een stuk of 80-tig, netjes op als lid bij de KBN.

Tijdens een NK in 1987 werd het publiek en de andere aanwezigen medegedeeld dat de KBN de magische grens van 10.000 leden had bereikt. De juich stemming was alom aanwezig.

Achterafgezien is het een hele mooie ervaring geweest om onderdeel te mogen zijn van het transformatie proces dat de KBN onder leiding van John Bontje toen heeft doorgemaakt. Ik heb er met volle teugen van genoten. De jaren 1986 en 1987 zijn achteraf hoogtijdagen geweest voor de KBN.

Oud KBN voorzitter John Bontje had volgens menigeen waarschijnlijk de tijdgeest op zijn hand. John Bontje is vanaf het KBN oprichtingsjaar 1980 ruim 9 jaren voorzitter geweest. Bestuurder te zijn geweest van een bond die zo voortvarend was moet toch John Bontje toch wel een goed gevoel hebben gegeven.

KBN voorzitters op een rijtje:

John Bontje (30 maart 1980 – 20 mei 1989), Hans Harthoorn (21 mei 1989 – 19 mei 1990), Walter de Mooy (20 mei 1990 – 24 april 1993), André Sukkel (25 april 1993 – 4 juli 1997), Marry Daussy-Radings (5 juli 1997 – heden).

Helaas keerde het tij. De bond kwam in onrustig vaarwater en het ledental van de bond begon te dalen. De leden werden samen geroepen onder de leus "Het Roer Moet Om, Help de KBN op Nieuwe Koers" op 23 februari 1997. Twee maanden later op 20 april 1997, vond wederom een ALV plaats vond onder het motto "KBN in gezagsvacuüm". Slechts drie bestuursleden waren toen nog in functie, te weten André Sukel, Martin Michels en Eligio Martina.

Tijdens de ALV van 5 juli 1997 werd mevr. Marry Daussy-Radings gekozen tot nieuwe voorzitter. De bond kwam hierdoor in rustiger vaarwater maar niet alle rimpels waren gladgestreken.

Dit resulteerde in de ledensamenkomst van 4 januari 1998 met de leus "De KBN en de noodzaak tot professionalisering. Strijdend in beweging".

Op dit moment is Marry-Daussy de langst zittende voorzitter. Met tomeloze energie is zij richtinggever van de KBN. Voorwaar geen makkelijke taak in een wereld die constant aan veranderingen onderhevig is.

De op Amerikaanse leest geschoeide Fitness industrie was inmiddels (1998) al met ruim 1000 vestigingen in Nederland aanwezig. Vechtsporten als Kickboksen en Free Fight timmeren ook al een aantal jaren met behoorlijke resultaten flink aan de weg. Kortom, er zijn genoeg factoren te bedenken die zouden kunnen verklaren waarom de groei van het karate is gestagneerd.

Toen op 9 juli 2005 de lang gekoesterde droom van Olympisch karate door IOC-leden in Singapore werd weggestemd was dat een grote tegenslag voor vele KBN-leden en Marry-Daussy in het bijzonder. Hard lobbyen en een tomeloze inzet werden in een kwartiertje tot nul gereduceerd. Het zou zo mooi zijn geweest als de IOC-leden anders hadden beslist. Het zou ongetwijfeld hebben geresulteerd in een ledenaanwas. Hoe dan ook heeft

voorzitter Marry-Daussy zich niet uit het veld laten slaan door een tegenvaller van dit kaliber.

Terug naar het heden

In het kader van deze pennenvrucht die tijdens het KOI-toernooi van 31 mei 2008 al in de kiem aanwezig was gingen er die dag veel dingen door mijn hoofd. Na een tweetal jaren vooral in België als scheidsrechter actief te zijn geweest geraakte ik op het KOI evenement in Apeldoorn weer in een stemming die resulteerde in het schrijven van dit verhaal. Hartstikke leuk om even bij te praten zowel privé als ook de bondsperikelen. Met de categorie jeugd erbij was het een lange dag voor met name de scheidsrechters die plichtsgetrouw de reglementen bewaakten. Vergelijkingen met toen ik mijn carrière in het scheidsgerecht begon in 1981, schoten door mijn gedachten. Los van een ander punten systeem bij kumite en een andere manier van competitie bij kata is er eigenlijk niets veranderd in die 27 jaren. Okay er zijn gewichtsklassen samengevoegd omdat er anders onvoldoende competitie is, en men draait op matten en niet meer op een kale vloer. Samenvoeging van gewichtsklassen zou in de richting kunnen wijzen van het feit dat de karatesport niet meer zo in trek is als ooit het geval is geweest in het verleden. Het dragen van de donker blauwe blazer en bijbehorende grijze pantalon is nog steeds een baantje dat veel kost qua tijd en energie en weinig tot niets oplevert. Scheidsrechters is voorwaar geen makkelijk baantje en je moet er niet veel waardering van verwachten. Wel lijkt scheidsrechters eenvoudiger te zijn dan het besturen van de bond. Of je nu rood of blauw een score geeft, je maakt altijd iemand blij.

De volgende dag tijdens de ALV op het nationaal sportcentrum Papendal is in de jaarstukken te lezen dat de KBN 5300 leden heeft in de leeftijdsklasse 16 jaar en ouder. Wanneer het getal van de 10.000 KBN-leden uit de hoogtijdagen 1986 ook ging over de categorie 16 jaar en ouder, dan kan alleen maar worden geconcludeerd dat die categorie KBN-leden is gehalveerd in die 20 jaren tijd.

Ruim 25 jaren van mijn leven heb ik geïnvesteerd in het wel en wee van de KBN in het bijzonder en het karate in het algemeen. Alhoewel mijn karateschool niet slecht draait en er voldoende nieuwe leden zijn is het toch een beetje zuur om je te moeten realiseren dat de karatesport getalsmatig nationaal geen factor van betekenis is geworden. In een vakblad voor lichamelijke opvoeding waar ik op geabonneerd ben lees ik dat er verspreid over 1900 vestigingen ruim 2,5 miljoen actieve leden fitness en aanverwante activiteiten beoefenen in Nederland.

De KBN had in 2007 een jaaromzet van € 534.725. Driemaal raden beste lezer wat de jaaromzet is van de Fitness industrie die nu is doorgedrongen tot de top-3 sporten in Nederland. In Amsterdam barste het rond 1985 van de karateschooltjes. Nu zijn er nog slechts een stuk of 4 over. Thaiboksen en kickboksen daar barst het nu van in Amsterdam. Ik heb zowel sport karate alsook traditioneel karate nog steeds hoog in mijn vaandel.

Toch bekruipt mij steeds wanneer ik over deze materie aan het freewheelen en brainstormen ben het idee, overigens zonder daar iemand de schuld van te geven, dat onze KBN, niet heeft kunnen in haken op de maatschappelijke trends van de laatste decennia. Ik bedoel daarmee te wijzen op het feit dat de 2,5 miljoen fitness beoefenaren geen topsporters zijn doch breedtesport- ofwel recreatiesportbeoefenaren. Zo lang als ik de KBN en haar wandelgangen nu ken maakt men zich druk over wie er in de nationale selectie zitten, wie er bondscoach zijn, wie er in het hoofdbestuur zitten, enzovoorts. Raar is het dat wij als KBN-leden ons zo druk maken over die pakweg 300 karateleden die top- en subtopsport bedrijven.

Voormalig technisch directeur van de KBN Rob Zwartjes heeft er vroeger in zijn gedachtebespiegelingen voor de Taiko al vaker over geschreven. Het leeuwendeel van de inhoud van de Taiko gaat over wedstrijden en hieraan gerelateerde onderwerpen. Helemaal niet zo gek als we bedenken dat NOC*NSF subsidies leveren en dat de middelste letter van NSF staat voor Sport.

De breedte- en recreatiesport, daar waar de grote ledenaantallen aanwezig zijn die niet uitblinken op top- of subtopsportniveau, heeft de KBN tot op heden nog geen vorm kunnen geven.

De KBN ontving in 2007 een subsidie SNS (NOC*NSF) ten bedrage van € 185.075. In de toekomst zal volgens een andere verdeelsleutel de subsidie worden bepaald die afkomstig is uit o.a. de Lotto-gelden (Stichting Nationale Sporttotalisator). Nederland telt 72 nationale sportbonden, waarvan de KBN er een is. Men heeft een soort Michelin sterrenstelsel in het leven geroepen dat bepalend wordt voor de subsidie verdeling. Zes bonden zullen de 3-sterren status gaan verkrijgen en daarmee de meeste subsidie gelden. Drieëntwintig bonden krijgen een 2-sterren status en de overige drieënveertig bonden krijgen een 1-ster status. Een 2-sterren bond dient onder andere over minimaal 40.000 leden te beschikken. Met het huidige ledental van ongeveer 8000 wordt de KBN dus een 1-ster status bond en wat dan de subsidiebijdrage van de SNS zal zijn is nog ongewis. Dit gelezen hebbende op de website van sportknowhow vraag ik mij af of alle karatebeoefenaren in Nederland samen ooit wel het getal van 40.000 kunnen halen.
<http://www.sportknowhow.nl/index.php?pageid=detail&catid=Recycled&cntid=1634>

Terwijl ik dit schrijf bedenk ik waar die leden dan vandaan zouden moeten komen. Hoeveel karateleden heeft de NCS? En hoe zit het met de IMAF. Hoe veel ongeregistreerde los rondlopende karatebeoefenaren zouden er in Nederland wel niet kunnen zijn. Stel dat alles bij elkaar er 40.000 beoefenaren en sympathisanten zouden zijn hoe krijg je die dan allemaal onder een paraplu in God's naam? Tja 40.000 is ongeveer 8 keer zo veel als het aantal leden in de categorie 16 jaar en ouder, dat de KBN nu heeft. Nee, dat lijkt mij niet te gaan lukken. Een 2-sterren status zit er voor de KBN voorlopig niet in.

Desondanks geef ik het als bij de KBN aangesloten sportschoolhouder niet op. Als de zich geroepen voelende blauwe blazers en grijze broeken dragende lieden het voor gezien houden zijn er ook geen toernooien meer en dat lijkt me niet wenselijk. Een aantal van 176 scholen/verenigingen vormden op peildatum 31 december 2007 tezamen de KBN. Op diezelfde peildatum waren er 7999 leden. Een klein rekensommetje leert ons dan het gemiddelde aantal leerlingen per aangesloten school/vereniging 45,4 bedraagt. Al jaren is bekend dat lang niet iedere school al zijn/haar leerlingen opgeeft als KBN-lid. Indien iedere KBN-aangesloten school nog 11 personen erbij als KBN-lid zou aanmelden, dan zou het ledental weer in de buurt komen van de magische 10.000 die er ook waren in 1986-1987. Ik zou heel erg graag zien dat bijvoorbeeld een groene bander van mijn karateschool die niet in sportkarate geïnteresseerd is toch een reden zou hebben om lid te willen worden van de KBN.

Theo Theloesen

